

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Lauri Läänemets
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie: 13.03.2024 nr 1-6/2926-1

Meie: 03.04.2024 nr 2.3-4/24/687-2

Arvamus Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 muutmise eelnõule

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks Vabariigi Valitsuse 20. detsembri 2018. aasta määruse nr 129 „Rahvastikuregistri turvaklass, täpne andmekoosseis ja andmeandjate kaupa nende üleantavate andmete loetelu“ muutmise eelnõu.

Andmekaitse Inspeksioonil puuduvad märkused või tähelepanekud esitatud eelnõu osas.

Küll aga peame vajalikuks juhtida tähelepanu rahvastikuregistri pidamise eesmärgile, mis on sätestatud rahvastikuregistri seaduse (RRS) §-s 4. Nimetatud sätte järgi on rahvastikuregistri eesmärgiks Eesti rahvastiku arvestuse pidamine, erinevatele asutustele ja isikutele neile seadusega pandud ülesannete täitmiseks usaldusväärse teabe kogumine ja sellele teabele juurdepääsu võimaldamine, õigustatud huvi korral teabe taaskasutamise võimaldamine ning välissuhtlemisseaduse alusel sõlmitud kokkulepete täitmine.

Samas nähtub esitatud eelnõust, et rahvastikuregistri osaks on erinevad rakendused, mille puhul on küsitav, kuivõrd on nendes rakendustes toimuv isikuandmete töötlemine kaetud eelnimetatud paragrahvis toodud andmekogu eesmärgiga. Näiteks andmeladu, kus eelnõu kohaselt hoitakse statistikaks ja analüüsiks vajalikke andmeid, mistõttu võib eeldada, et töötlemise eesmärgiks on andmete analüüs kas poliitikakujundamise, statistika vms eesmärgil. Samuti näiteks menetlustarkvara, mis võimaldab perekonnaseisuasutustel rahvastikuregistris menetleda perekonnasündmustega seotud avaldusi ja teha perekonnaseisutoimingu kohta perekonnaseisukandeid, kuid kas sellise tegevuse puhul on tegemist rahvastiku arvestuse pidamise või usaldusväärse teabe kogumise ja sellele juurdepääsu võimaldamise eesmärgil toimuva andmetöötlemisega.

Selgitame, et isikuandmete töötlemisel on andmetöötleja kohustatud järgima EL isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklis 5 toodud isikuandmete töötlemise põhimõtteid, milleks muu hulgas on seaduslikkuse, õigluse ja läbipaistvuse põhimõte. Selle põhimõtte järgi peab isikuandmete töötlemiseks olema alati seaduslik alus ning füüsilist isikut puudutavate isikuandmete kogumine, kasutamine, lugemine või muu töötlemine ja nende andmete töötlemise ulatus praegu või tulevikus peaks olema nende jaoks läbipaistev. Seega eeldab õiguspärane isikuandmete töötlemine, et see vastaks IKÜM artiklis 5 loetletud põhimõtetele ja IKÜM artiklist 6 tulenevale õiguslikule alusele.

Olukorras, kus andmekogus talletatakse isikuandmeid, saavad seaduslikkuse alusteks olla

ennekõike avalikes huvides oleva ülesande täitmine (IKÜM artikkel 6 lõige 1 punkt e), aga teatud juhtudel ka juriidilise kohustuse täitmine (IKÜM artikkel 6 lõige 1 punkt c). Siinjuures tuleb andmekogudes isikuandmete töötlemise reguleerimisel arvestada ka IKÜM artikkel 6 lõike 3 punktiga b, mille kohaselt tuleb punktides c ja e osutatud isikuandmete töötlemise alus kehtestada vastutava töötleja suhtes kohaldatava liikmesriigi õigusega ning samuti peab isikuandmete töötlemise eesmärk olema kindlaks määratud liikmesriigi õigusaktis. Isikuandmete töötlemise selge eesmärgi määramist nõuab ka EL põhiõiguste harta artikkel 8 lõige 2, mille järgi tuleb isikuandmeid töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel.

Seadusliku aluse nõue tuleneb ka EV põhiseadusest, kui tegemist on põhiõiguste riivega. Igasugune isikuandmete töötlemine puudutab isiku põhiõigusi. Isikuandmete töötlemise kaudu riivatakse enamasti isiku õigust eraelu puutumatusele, mis on igauhele tagatud põhiseaduse §-s 26, ent asjassepuutuvaks võib osutada ka §-s 19 sätestatud üldine vabadusõigus, millest on tuletatav isiku õigus informatsioonilisele enesemääramisele.

Riigikohus on rõhutanud, et intensiivse riive korral ei ole piisav üldsõnaline riivet lubav seadusenorm, vaid olulisuse põhimõttest tulenevalt peab seadusandja otsustama lubatava haldustegevuse sisu, ulatuse ja mahu. Sealjuures, mida intensiivsemalt isiku põhiõigusi riivatakse, seda täpsem peab olema selliseks riiveks alust andev regulatsioon.

Andmekaitse Inspeksioon on andmekogude juhendis selgitanud, et andmekogu eesmärk peab olema seaduses sätestatud piisavalt konkreetset, et annaks vastuse küsimusele, millisel eesmärgil ja milliste ülesannete täitmiseks andmekogu luuakse. Ilma selleta on raskendatud kontroll andmekogu pidamise õiguspärasuse ja isikuandmete töötlemise ulatuse üle.

Kokkuvõtvalt soovitame vaadata üle RRS §-s 4 toodud rahvastikuregistri pidamise eesmärk ning vajadusel täiendada paragrahvi selliselt, et isikuandmete töötlemise sisu ning ulatus oleks RRS lugejale arusaadav ja läbipaistev.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maarja Kirss

valdkonnajuht

peadirektori ülesannetes